

Székesfehérvár, 2016. július 7-10.

Program

2016. július 7. csütörtök:

- regisztráció (Nemes Nagy Ágnes Kollégium, Székesfehérvár, Gyümölcs u. 13.)
- 16.30: „Beragyogta a világot” – Varsányi Katalin fotódokumentációs kiállítása Árpád-házi Szt. Erzsébetről (Liszt F. u. 1.)
- 19.00: Vendéglátónk, Székesfehérvár városa bemutatkozik
- 20.00: Meglepetés program fehérvári huszárokkal és Varázslat teapapírból

2016. július 8. péntek:

- 8.20-11.50: szakmai előadások (Csók István Képtár – Bartók Béla tér 1.)
- 12.10-13.15: ebéd a Rendházban
- 13.20-18.30: **Vár Székesfehérvár** – városnéző séta Székesfehérvár belvárosában
- 18.30-19.30: vacsora a Rendházban
- 20.00: Meglepetés program a Kollégiumban: „Legyél Te is herbárius!” vetélkedő

2016. július 9. szombat:

- 8.05-18.15: **Varázslatos Fejér megye**
  - *Az utolsó várúrnő nyomában* - Székesfehérvár
  - *A Károlyi család története* – Fehérvárcsurgó
  - *A Csák nemzetség birtokain* - Csókakő
  - *A Vértes ízei* - ebéd Csákváron
  - *Kazay Endre öröksége* - Vértesacsa
  - *Quies Gorsienne* – Tác
- 18.15-19.00: Vacsora a Kollégiumban, záróest

2016. július 10. vasárnap:

- 8.50-10.00: Hetedhét Játékmúzeum (Oskola u. 2-4.)
- hazautazás

Előadások:

Köszöntőt mondott:

- *Dr. Cser-Palkovics András*, Székesfehérvár polgármestere
- *Kulcsár Mihály*, a Szent István Király Múzeum igazgatója
- *Dr. Schneider Attila*, az MGYK Fejér Megyei Szervezetének elnöke

Előadások:

- *Gyarmathy-Bencze Boróka*: Betegségtudat, gyógyítás, lelki gondozás a zsidó-keresztény hagyományokban és napjainkban
- *Magyar László András*: A gyógyszerek hatásának bizonyítása a 18. század végéig
- *Papp Nóra*: Hiedelmek az erdélyi népgyógyászatban régen és ma
- *Dobson Szabolcs*: A gyógyszeripar felemelkedése, a szintetikus gyógyszerek dominanciájának kialakulása és a komplementer medicina létrejötte
- *Botz Lajos*: A placebo története és szerepe a gyógyszerhatás-vizsgálatoktól az orvosi gyakorlatig
- *Kiss Tivadar – Csupor Dezső*: A hit vámszedői – hamisítások, sarlatánságok Magyarországon

Program:

A Gyógyszerésztörténeti Nyári Egyetemnek ezúttal Székesfehérvár városa adott otthont. Összesen 75-en vettek részt, a legtöbben Budapestről, Debrecenből, Szegedről és Pécsről jöttek, de a Felvidékről, Erdélyből és a Vajdaságból is érkeztek kollégák. A Társaságunk – a korábbi rendezvényekhez hasonlóan – ismét vendégül látott 5 erdélyi hallgatót is.

Mivel az idei volt a 13. Nyári Egyetem, a 13-as szám kapcsán előtérbe került a hiedelemvilág, a babona, a varázslat és a hit, a rendezvény témája pedig „A gyógyszerészet és a hit” lett és Székesfehérvár - mint az ország szakrális centruma – tökéletes helyszínnek bizonyult a rendezvényhez.

Július 7-én Varsányi Katalin fotódokumentációs kiállítása nyílt meg Árpád-házi Szent Erzsébet életéről „Beragyogta a világot” címmel.

A kiállítást Spányi Antal megyés püspök nyitotta meg.

Visszaérkezve a Kollégiumba, Molnár Zsuzsa egy rövid előadás keretében bemutatta a rendezvénynek otthont adó város történetét, így mindenki közelebbről is megismerhette Székesfehérvár és Fejér megye érdekességeit és legendáit.

Ezt követően a Császári és Királyi 10. Huszárezred (a fehérvári 10-es huszárok) és a huszárság történetével ismerkedhetett meg minden résztvevő Papp György hagyományörző huszár jóvoltából. Természetesen a „Jó estét kívánok, megjöttek a fehérvári huszárok!” induló és a huszárcsók nevű sütemény is sikert aratott.

Az ismerkedési est érdekessége volt, hogy Bencsik Tímea megmutatta a résztvevőknek, hogyan lehet varázsolni teapapírból: kis kezűgyességgel bárki elkészíthette teafilter-papírból a saját csészealátétét.

Július 8-án a Csók István Képtár adott otthont az előadásoknak, az előadásblokk a „Hit, ráció, gyógyszerek régen és ma” összefoglaló címet kapta.

A szakmai ülésen köszöntőt mondott Fehérvár polgármestere, Cser-Palkovics András, aki köszönetet mondott a tavalyi szegedi szabadegyetem résztvevőinek, hogy 2016-ban Székesfehérvárt választották az idei konferencia helyszínéül, mivel minden országos konferencia nagyon fontos esemény egy több mint ezer éves városban, valamint kiemelte, hogy a Fekete Sas Patikamúzeum az egyik leglátogatottabb belvárosi kiállítótér Székesfehérváron. Schneider Attila a Magyar Gyógyszerészeti Kamara Fejér megyei elnöke pedig arról beszélt köszöntőjében, hogy külön öröm a rangos szakmai esemény Székesfehérváron. Fontosnak tartotta, hogy a szakma múltjával is tisztában kell lenni, amiért köszönet illeti azokat az elhivatott szakembereket, akik segítenek a szakma múltját a jövő számára hozzáférhetővé tenni.

Az első előadásblokk a régebbi korszakok hitvilágával foglalkozott, míg a szünet után blokk inkább azt mutatta be, hogy – dacára annak, hogy korunkban nem érzékeljük – a gyógyszerekbe vetett hit mennyire meghatározó még napjainkban is.

Az előadások és a Rendházban elköltött ebéd után „Vár Székesfehérvár” címmel következett a hagyományos, délutáni városnéző séta.

Elsőként – kapcsolódva a hit témavilágához - a Püspöki Palotával, majd a Fejér Megyei Egyháztörténeti Kincstár értékes anyával lehetett megismerkedni.

A városnéző séta a Fehérvári jog (közismertebb nevén az Országalma) szobortól indult. A díszkút Ohmann Béla szobrászművész alkotása, amelyet 1943-ban állítottak fel, és Székesfehérvár történelmi múltját hivatott szimbolizálni.

A fehérvári templomok közül a Szent Imre templomot belülről is megcsodálhattuk és a magyar ifjúság védőszentjének, István király fiának, Imre hercegnek az életével lehetett megismerkedni, hiszen Szent Imre kultusza Székesfehérváron a legjelentősebb.

A következő kisebb megálló a sétában ismét a Városháza téren volt: belvárosban a Hiemer – Font – Caraffa épülettömb a belváros egyik kiemelkedő értékű, egyedileg védett műemléki épületegyüttese. Régészeti kutatásokkal igazolt tény, hogy az épületnek középkori részei is vannak, amelyek még a 15. századból maradtak fenn. A mai épület 1770 körül épült, rokokó stílusban. Nevét egykori tulajdonosairól kapta, így az építtető Hiemer Mihály városbíróról illetve a későbbi tulajdonosokról, Ferdinand Caraffa grófról és Pfund (Font) Mátyásról. A törökök kiűzése utáni időszakból, 1688-ból maradt fenn említés, amikor is Széchényi Pál veszprémi püspök által újraszentelt városban sor került a – zömmel leromlott állapotban lévő – épületek újraszentelésére.

Jellegzetes építészeti eleme a zárt sarokerkély, amely két szakállas kőfejjel díszített konzolra támaszkodik, illetve az épület oldalán található Szent Sebestyén szobor, függőymotívummal díszített szoborfülkében.

A Hermann László Zeneiskola épületében a ház falában talált ágyú kis keretben került bemutatásra.

A téren a II. világháború halottainak, polgári áldozatainak, antifasisztáknak és a deportáltaknak állít emléket Lugossy Mária emlékműve, amelynek jellegzetessége, hogy a világháborúban bombatalálatot ért Nepomuki Szent János templom harangját foglalta az alkotásba a művésznő, így a harang örökre elnémult.

Ezt követően egy másik Árpád-házi szent, Szent Erzsébet alakja került előtérbe, a Szent István Művelődési Házban azt lehetett megismerni, hány országba jutott el az ő kultusza.

A városnéző túra a fehérvári fertályos asszony, Molnár Imréné Boda Katalin (mindenki Kati néniének) szobránál folytatódott. Kocsis Balázs szobrászművész alkotása a fehérvári piacozó asszonynak állít emléket. Hagyománnyá vált, hogy a város itt köszönti minden év november 25-én a Katalinokat, de a résztvevők is elhitték azt a városi babonát is: ha megfogják Kati néni szobának orrát, akkor szerencsésük lesz.

A Várfal parkban az egykori Palotai kapu helyét lehetett látni, hiszen Székesfehérvár érdekessége, hogy a viszonylag későn (az 1800-as évek folyamán) lebontott városfal egyes elemei több helyen is láthatóak a városban.

Majd a város egyik legkülönösebb utcáján, a Lépcső utcán át a székesfehérvári Szent István-székesegyházhoz, a Székesfehérvári egyházmegye főtemplomához, a Belváros egyik legjelentősebb műemlékéhez, Magyarország egyik legnagyobb templomához érkeztünk.

A rendkívül gazdag, erőteljes barokk, de gótikus elemeket is viselő bazilika előde az a templom volt, melyet Géza nagyfejedelem alapított a 970-es években, és amit IV. Béla király építtetett át bazilikává. A templom ma is látható formája 1743 és 1771 között készült el. Újjáépítését a Fehérvárott 1777-ben püspökséget alapító Mária Terézia királynő is támogatta.

A Bazilika mellett látható a Szent Anna kápolna, amely a város egyetlen épen maradt gótikus műemléke, valamint az egyetlen épségben fennmaradt középkori épülete.

A Kossuth utca sarkán 2007 májusában került elhelyezésre Mujkó, Mátyás király udvari bolondjának szobra, amely Kocsis Balázs szobrászművész alkotása, akiben már régen megfogalmazódott az ötlet, hogy olyan szobrot készítsen, amely a levegőben lóg. Mujkó figuráját formálták meg végül így módon, mivel egy udvari bolond ülhet egy kötélen az emberek feje felett.

A kevés székesfehérvári szecessziós épületek egyike a Kossuth utcában található Árpád fürdő. A Hübner Jenő tervei szerint épült fürdő 1905.december 31-én nyitotta meg kapuit, a hamarosan népszerűvé vált fürdőt több híres személy is látogatta.

Fehérvár történelmi belvárosát hangulatos belső udvarok tarkítják. Az egyik ilyen kis udvarban egy zenélő órajáték áll, amelynek figurái a magyar történelem olyan királyi személyiségeit ábrázolják, akiknek nevéhez legendák fűződnek: Szent István király és Szent Imre, Szent László és a kun vitéz, Szent Margit, Szent Erzsébet, Beatrix királyné és Mátyás király.

Az egykori Nagyboldogasszony-bazilika romjait bemutató Középkori Romkert Magyarország hivatalos Nemzeti Emlékhelye. Annak a bazilikának a maradványait rejtí, ahol 38 magyar királyt koronáztak meg, és akik közül 15 végső nyughelyéül is választotta az óriási templomot.

A Romkertből a Lakatos utca-Rózsa utca sarkára felsétálva az egykori Keresztes templom helyén álló ház került a figyelem központjába, hiszen a ház tulajdonosa, Csukly Zsolt (a fehérvári „Gül baba”) futórózsákkal futtatta be a csaknem 100 éves házát, így a „rózsaház” egy érdekes, üde színfoltja lett a belvárosnak.

A sétát pedig a Fekete Sas Patikamúzeum programja zárta. Itt a Szabad Színház színészei a „Patikusok pongyolában” c. darabot adták elő.

Természetesen a Fekete Sas Patikamúzeum megtekintése (benne az aktuális kiállítással, a FÜSZERelem tárlattal) sem maradhatott ki. Sőt, a szerelmi bájtalt is megkóstolhatták a bátrabbak.

A csoport másik fele pedig meg nézhette „A seregélyesi kincs – főúri asztalok ékessége” c. tárlatot, az egykori jezsuita rendházat és a sétáló utca egyéb érdekességeit.

Vacsora után – a kicsit fáradt - egyetemistákra egy újabb kihívás várt, a „Legyél Te is herbárius!” c. vetélkedő gondolkodtató, vicces feladatait kellett megoldaniuk.

Július 9-én egész napos kirándulás indult „Varázslatos Fejér megye” címmel.

Az első látnivaló Fehérvár legkülönösebb épülete, a Bory-vár volt. Bory Jenő, a tervező építész volt az építésvezető, a pallér, a kőműves is, 40 éven át egymaga építette fel a különös várat. A vár kazamatájától a kilátótornyokig 30 méter a magassága. Hét torony, harminc kisebb-nagyobb helyiség, köztük három műterem, mindenütt szobrok, képek, régiségek, műtárgyak. Érdekesség, hogy a vár alapanyaga beton, amely anyag alkalmazásában úttörő volt.

A vár százoszlopos udvarának körbefutó folyosóin a magyar történelem nagy alakjai, hősök, dalnokok és királyok sorakoznak Álmos ösvezértől Tinódi Lantos Sebestyénig.

A várat Bory Jenő a feleségének, Komócsin Ilonának építette, a vár több pontján Boryné szobrát lehet látni.

Az épület történetét Kovács Andrásné (Bory unoka) mutatta be nekünk.

Ezt követően a Károlyi-család történetével lehetett megismerkedni Fehérvárcsurgón.

A kastélyt 1834-ben a Perényi család zálogosította el a kastélyt Károlyi György grófnak, ami 1853-ban, vásárlás útján végleg a Károlyiak kezébe került.

A csurgói kastély építése annak a Heinrich Kochnak a tervei alapján történt, aki az angol klasszicista stílusú pesti Károlyi palota átépítését is végezte. A Bécsben élő építész Ybl Miklós képviselte, aki mint a Károlyi család építész a művezetéssel kapcsolatos tervezésben vett részt.

Gróf Károlyi György 1877-ben bekövetkezett halála után Csurgót a másodszületett fiú, Viktor örökölte, korai halála után pedig a kastély tulajdonosa idősebbik testvére, Károlyi Gyula

lett. Az ő idősebbik fia volt Károlyi Mihály a fiatalabbik pedig Károlyi József, aki a jelenlegi vagyonkezelő nagypapja volt.

A kastélyt a családnak 1944-ben el kellett hagynia. A háború alatt katonák használták, majd a második világháború után a kastélyt és birtokot államosították, ezt követően először üdülőként, majd gyermekotthonként üzemelt. A viszontagságok után mindössze egyetlen egy szék maradt meg a kastély eredeti berendezéséből. 1980-ban kezdődtek meg az állagmegóvási munkafolyamatok, és 2007-ig helyreállították a két pavilont és két szárnyat, majd 2011-ben a főépület is átadásra került.

Majd a Csák nemzetség nyomába eredtünk Csókakőn. A tatárjárás után 1299-ben már említik a várat, a Csákok tulajdonában állt. 1327-ben már királyi birtok, Luxemburgi Zsigmond alatt került a Rozgonyiakhoz, majd Kanizsai László lett a várnagy. Lányának, Kanizsai Dorottyanak Nádasdy Tamással kötött házassága révén Nádasdy birtok lett 1671-ig, Nádasdy Ferenc kivégzése miatt visszaszállt a kincstárra. 1543-1686 között török kézen volt. Védelmi szerepe a török kor után megszűnt, a 19. sz. végén a Károlyi család vásárolta meg.

A Csákváron elköltött ebéd után Vértesacsba következett, ahol Kazay Endre örökségét lehetett megismerni.

Vendéglátóink a Kazay Alapítvány gondozói, dr. Burgetti László és Joó Kristóf voltak.

Kötetlen beszélgetés lehetőséget adott a generációk közötti párbeszédre, emellett a patikát és a Kazay emlékszobát is lehetőségünk volt megnézni.

Utolsó programunk pedig a római korba vezetett vissza, hiszen Gorsium és Herculia romjai között az antik világ értékeivel lehetett megismerkedni.

A Nyári Egyetemet természetesen a hagyományos záróest koronázta, ahol az aktuális Nyári Egyetem induló is eléneklésre került.

Ezt követően esti városnézés következett a gyönyörűen kivilágított belvárosban.

Július 10-én a Hetedhét Játékmúzeumban mindenki kicsit gyermeknek érezhette magát, hiszen az egyedülálló, baba-enteriőrök bemutató múzeum mindenkit játékra csábított.

Ezt követően táborot bontottak a résztvevők, de a hagyomány tovább folytatódik jövőre dr. Grabarits István szellemiségében.

/Molnár Zsuzsa/

Induló:

Mikor a fehérvári hadi útra térsz,
A magyar nyeregben feszítő huszár rád néz.
Kati néni rozsmaringos kacsasültje
Az orrodát meg ne igézzze!

Kuruzslás, képzelet, ráció, mágia,
Nocebo, placebo híres csodás hatása.
Fekete Sas patikusa pongyolában,
Békanyál a bájitalában.

A hitvesi hűség szobrai és vára,
Csókakőt Etelka néni eldirigálta,
Gyilokjárón, öt és fél lépcsőn szökellve;
Csurgói kastély árva széke.

Gyógyszered jól felrázza az acsai út,
Kazay életéről Burgetti mindent tud.
Római Vénuszok, napfényes Gorsium,
Antik kövek között bolyongtunk.

Teapapír-alátétet készítettünk,
A vetélkedőn mind egy emberként neveltünk.
Köszönjük, Zsuzsi, Szabolcs, Viki és Anna,
Tiétek Erzsébet rózsája!!!